

neke poglobitne napake, in ta je „pogoj“, da se v šoli na Maverlu rabi nemški jezik kot učni jezik in da se slovenščina uči kot obligaten predmet. Čemu ta pogoj? Kdo ga je zahteval? Ko je stiglo lanskega leta na c. k. okrajni šolski svet črnomaljski vprašanje, kako da bi se imelo podučevati v novi šoli na Maverlu, je hotel ta pred vsem točno seznati, katere narodnosti je kateri všolani otrok. V to svrho odšel je črnomaljski okrajni šolski nadzornik na lice mesta in govoreč osobno z vsakim pojedinim ušolanim otrokom, poizvedel je, da je med 45 učenci 11 otrok, ki samo nemški znajo, 4 so, ki znajo nemški in umejo slovenski, vsi drugi, to je 30 otrok, so Slovenci, od katerih 14 zna samo slovenski.

Na podlagi teh resničnih podatkov šel je potem okrajni šolski svet na svoj sklep in priporočil dva oddelka, oddelek slovenski in oddelek nemški s poludnev- nim podukom.

Vodila ga je pri tem sklepanji „justitia“, ki je „fundamentum regnorum“, posebno pa še previdnost in skrb, da, ker je Maverl blizu kočevske meje, ostane zagotovljen ljubi mir med Slovenci in Nemci. (Dobro! dobro!)

Ta ukrep dobil je potem pri c. kr. dežel- nem šolskem svetu svoje odobrenje s tem naročitim naglasom, da se v smislu obstoječih postav drugače odločiti ne dá.

Ali zdaj je priletela bomba iz Dunaja in čas miru in sprave je bil pokopan.

Intimirani o tem nemški „Schulverein“, razkačen, da se mu ni takoj ustreglo, ni hotel kratko ni malo nič vedeti o šoli z dvema oddelkoma in brez vseh okolišev odpisal je, da take šole podpirati ne more, ker to ne stoji niti v njegovih pravilih, niti v njegovih težnjah.

Tega odpisa prestrašila se je kranjska dežela in da se ne bi zamerila nemškemu „Schulverein“, začelo se je nervozno gibanje po dotičnih krajih, nabira podpisov na nos na vrat, začel je remonstrirati tudi sam deželni odbor in — visoki c. kr. deželni šolski svet, pozabivši na obstoječe razmere, katere so mu še malo prej (5. maja t. l.) merodajne in svete bile, pozabivši na visoko svoje dostojanstvo kot viša šolska oblast, — premenil je čez mesec dni svoj prvi sklep in izpekel „Schulverein“ pogačo po nemškem okusu, pogačo z napisom: dovoljuje se nemška šola itd.

Kdo je tedaj prouzročil ta nenaravni, ta nezaslišani pogoj, da bi se zaradi 11 nemških otrok moralo učiti 34 drugih v tujem jeziku? Prouzročil ga je nemški „Schulverein“. In kdo je bil pripravljen udati se „Schulvereinovi“ volji? Visoki c. k. deželni šolski svet kranjski.

Nemški „Schulverein“, tisti „verein“, čegar agenti divjajo kakor besni s svojim kužnim ponemčevalnim misijonom po slavjanskih deželah avstrijskih in uže tudi po Ogerskem, kjer se jim pa neusmiljeno slabo godi, kajti sami tamošnji Nemci jih nejevoljno od sebe podé; „verein“, ki brezobzirno pa nekaznjen prestopa svoje statute in meje; „verein“, ki očitno objavlja, da z izvnanimi denarji dela pri nas nemško propagando; „verein“, ki s takim denarjem in drugimi obljubami zapeljuje ljudstvo in učitelje naše, da mu postanejo voljno in podlo orodje; „verein“, ki nam ruši v domovini mir in dela vse večjo razdraženost: ta zloglasni „verein“ daje tedaj smoter našemu deželnemu šolskemu svetu, kakor je dokazano v navedenem slučaju, ki ostane — žalostnega spomina — ovekovečen v aktih naših deželnih šolskih oblastij.

Ker mi predobro znamo, kdo je ta velikohrupni nemški „Schulverein“, od kod mu je fond in kakošno parolo da ima, podalimo dne 19. t. m. z znano interpelacijo do gosp. deželnega predsednika in pričakujemo,

kakor tudi smemo na temelji resnice in pravice pričakovati, da se II. nepostavni sklep deželnega šolskega sveta o šoli v Maverlu uniči.

Zato protestiramo svečano proti zgoraj omenjenemu pogoju, ter izrekamo, da mi tega protipostavnega pogoja ne bomo nikoli vzeli na znanje. (Obče burno odobravanje in dobro-klici med poslanci in poslušalci.)

Ker je bila ta seja ena najbolj zanimivih in živahnih, hočemo vse govore kolikor mogoče, natančno ponatisniti. Da pa ne pretrgamo rednega poročila, opomnimo danes, da so bili vsi nasveti narodnih poslancev od večine zavrženi in proračun normalno-šolskega zaklada za l. 1883. po nasvetih finančnega odseka potrjen.

Interpelacija posl. Navratila in tovarišev

do preblagorodnega gospoda c. kr. deželnega predsednika.

Po §. 1. občinskega volilnega reda za vojvodstvo kranjsko od 17. februarja 1866. l. imajo pravico voliti (2. f) načelniki in viši učitelji občinskih ljudskih učilnic in vodje, profesorji in učitelji viših učilnic v občini.

Vzlic tej jasni postavni določbi je pri predstojajočih občinskih volitvah v Rudolfovem županstvu gg. Florentina Hrovata, vodjo tamošnje ljudske šole, Rafaela Klemenčiča, Bernarda Vovka, Ladislava Hrovata in Ignacija Stavdaherja, c. k. profesorje na tamošnji gimnaziji, izpustila iz imenika volilcev. Proti tej nepostavnosti o pravem času vložena reklamacija je bila ovržena od reklamacijske komisije in tudi poziv je bil od c. k. okrajnega glavarstva odbit, ne da bi bilo ono navelo katerih razlogov za svoj odlok.

Ker se s tem ravnanjem c. k. okrajnega glavarstva v Rudolfovem prelamlja občinski red za Kranjsko, ker se dalje s tem krati državljansom njihova v osnovnih zakonih zagotovljena državljanska pravica, in ker c. kr. okrajno glavarstvo v Rudolfovem pritrjuje taki nezakonitosti,

vprašajo podpisani preblagorodnega gosp. deželnega predsednika:

1. Ali mu je znano, da se za predstojajoče volitve v Rudolfovem vodja ljudske šole in štirje c. kr. profesorji tamošnje gimnazije niso vpisali v imenik volilcev in da je tudi c. k. okrajno glavarstvo proti tej nezakonitosti vloženi priziv odbilo?

2. Kaj misli storiti, da se vprihodnje zabranijo taki deželnim in državnim temeljnim zakonom protivni odloki?

Interpelacija

do c. kr. deželne vlade.

Prav goste so pritožbe o napakah, nahajajočih se v posestnih polah, na podlagi katerih se ima plačevati novi zemljiški davek. Pa temu se ni čuditi, ako je res, kar se je sploh govorilo, da se je pri spisovanji dotičnih posestnih pol veliko manj gledalo na zanesljivost pisalcev, kakor na to, kdo pisanje ceneje pre-skrbi. — Reklamacije pripuščene zoper novo vcenitev zemljišč imele so sicer tudi nalogo odstraniti napake gledé posestnikov in gotovo se je mnogo takih napak popravilo, vendar pa jih je, kakor se zdaj kaže, še ostalo mnogo in posebno so ostale take napake, na katerih poprave dotičniki niso mogli misliti, posebno ako se je komu v taki občini pripisalo posestvo — v kateri ničesar ni posestoval, katere morebiti še celó poznal ni.

Le naravno je, da tako prizadeti gospodar v prvi vrsti, kolikor moči, odreče plačilo po pomoti mu naloženega davka in da popravo napačne posestne pole prosi pri davskem uradu, kateri plačilo terja.

O vspehu takih prošinj pa so došle podpisanemu od kmetov in gospodov gledé uradnikov, ki imajo naloge, davke prejemati pri c. kr. glavnem davkarskem uradu v Ljubljani, prav nepovoljna naznanila.

Popolnem zanesljive osebe trdijo namreč, da so omenjeni uradniki neuljudni pri prejetju davkov sploh, da so nevoljni, ako pridejo stranke koj začetkom uradnih ur, da pa o pritožbah zoper napake v posestnih polah ne samo nič nočejo slišati, ampak take stranke prav nevljudno in osorno odpravljajo. — Ker se nevljudno vedenje uradnikov nikakor ne spodobi, najmanj pa pri uradu, v katerega mnogi davkoplačevalci dohajajo iz zelo oddaljenih krajev, da zadostijo svoji najtežji državljanski dolžnosti s tem, da prinesó dostikrat prav prav težko prislužen davek, — in ker mora dalje tudi slavna c. k. vlada na to gledati, da se iz dragocenega dela za uravnavo zemljiškega davka odpravijo vse rečne napake ter da se davek terja od pravega posestnika zemljišča, — vprašajo podpisani:

1. Ali hoče slavna c. k. vlada strogo na to gledati, da vsaj davkarski uradniki, kateri redno občijo z davkoplačevalci, nikdar ne prezirajo svoje dolžnosti vljudnega občenja?

2. Ali hoče slavna c. kr. vlada za to skrbeti, da se v novih posestnih polah nahajajoče napake koj po njihovi izvedbi odpravijo, in da v to brez ugovora pripomorejo davkarski uradniki?

3. Ali je slavno c. k. vlado volja, davkarskim uradom ukazati, da se koj z oglašanjem napak v posestnih polah ustavi iztirjevanje davka od osebe, kateri je bil vsled take napake predpisan?

V Ljubljani 7. oktobra 1882.

Poklukar in tovariši.

Naši dopisi.

Iz Goriškega 18. sept. (Izv. dopis.) (*Temne strani cesarjevega potovanja. — Konec.*) Župani so se vdali ali direktno baronu Depretisu ali pa glavarem: goriškemu, tolminskemu in sežanskemu. Skoro vsi so cesarja nemški nagovarjali, da si jih je on z nasprotnim, slovenskemu narodu ugodnim in ljubeznjivim obnašanjem kar vpričo za večne čase osramotil, ko je ljudstvo slovenski pozdravljaj in se naravnost podučevati dal, da tod prebiva narod slovenski.

Tudi v goriškem mestu so se delale Slovencem vsakovrstne ovire. Slavnostni odbor, v katerem sta sedela edino dva Slovenca, dr. Abram in dr. J. Tonkli, je sklepal, kakor je ugajalo Nemcem in Italijanom, in je preziral slovensko narodnost, kjer je le mogel. V drugem je pa samostojno gibanje naših občin zatiral in pošiljal agitatorje v županije, da naj ne hodijo Slovenci s slovenskimi zastavami v Gorico; župani so se dali vloviti v mreže, katere so jim stavili zlasti s posredovanjem plemenitega, ali nikdar ne odločnega grofa Franca Coronini a. Slavnostni odbor je bil za dobro spoznal, da bi se pri ljudski veselici tudi pelo. Hotel je, da bi se vse tri narodnosti petja udeležile; ali Lahi so se izgovarjali z razlogi, kateri dišé po „irredenti“, gojeni po nekih agitatorjih tudi v Gorici. Pošteno bi bilo, da bi bili potem samo nemški in slovenski; ali odbor je žugal, da ne dovoli slovenskega petja, če se Slovenci ne vdajo tudi za italijansko petje. Ko bi bili Slovenci izostali,

bi sploh ne bilo petja, ker nemških pevcev ni bilo nad 20. Slovenski pevovodja jo je ukrenil, da naj rajše pojejo Slovenci sploh, tedaj po zaukazu odbora nemški, italijanski in slovenski. Pevcem se je bilo pridružilo vendar kakih 6 do 10 pevcev iz Lahov (Furlanije). Dosegli so Slovenci vsaj to, da so peli pred cesarjem tudi slovenski; če mu tudi niso poročali o nastanku mogočnega, iz 200 udov obstoječega zbora, imajo pa časniki zdaj odprto pot, terorizem slavnostnega odbora goriškega obsojevati, ki je silil slovensko narodnost tudi italijanski peti in tako vsaj za oni hip prave razmere cesarju drugače slikati, nego so dejanski. V obče se je slavnostni odbor obnašal, kakor da bi Slovencev na Goriškem ne bilo; moral je pa vendar dovoliti, da so vsaj društva slovenska z zastavami slovenskimi cesarja nazdravljala, ko so se mu poklanjala na Rojicah. Županijam prav za prav tudi ta odbor ni mogel zaukazovati, in ko bi bili naši župani dovolj pogumni, došle bi bile tudi slovenske občine z narodnimi zastavami, vsaj v nekem številu. Ali da jim je pogum ušel, krivi so celó slovenski agitatorji in pa slabo zastopana politika nekih mož, katere narod drugače visoko spoštuje. Sicer bo razgovor o vseh temnih straneh ob prihodu cesarjevem še kod drugod in ne bo mogel nikakor Slovincem škodovati. Slovenski župani pa so videli, da je bil narod po vsem odločniši, nego oni, in ta poduk za bodočnost ne ostane brez sadu. Bog daj!

Iz Kranja. (*Vabilo k 1. občnem zboru Cecilijinega društva kranjske dekanije dne 19. oktobra v Kranji.*)

Program:

I. Pri sv. maši ob 9. uri v dekanijski cerkvi: Festum s. Petri de Alcant. Confess.

1. „Veni s. Spiritus!“ Koral harm. P. Piel.

2. Tantum ergo Comp. P. A. Hribar (iz 26 Tantum ergo št. 13.)

3. Introitus: „Justus ut palma florebit“. Koral, harm. Hanisch.

4. Kyrie: Ex missa XI. toni auct. F. Witt.

5. Gloria: Ex missa „Te Deum laudamus“ auct. J. Diebold.

6. Graduale: „Os justi“ comp. F. Witt.

7. Credo: Ex „missa ss. Infantis Jesu“, auct. E. Stehle, koralno in 4 gl.

8. Offertorium: „In virtute tua“ compos. F. Witt.

9. Sanctus: Ex missa „in hon. s. Caeciliae“ auct. A. Förster.

10. Benedictus: Ex missa XI. toni auct. Fr. Witt.

11. Agnus Dei: Ex missa coronata: „Salve Regina“ auct. E. Stehle.

12. Communio: „Amen dico vobis“, Koral, harm. Hanisch.

II. Vpisovanje udov in volitev odbora.

III. Posamezni nasveti.

Začasni odbor.

Z Vrhnike. — Blagoslovila se je preteklo nedeljo nova čitalnična zastava v navzočnosti velikega števila odličnih gostov in prav velike množice domačega in vnanjega ljudstva. Pri blagoslovljenji pribijala se je zastava in prvi žebelj zabil je preč. gospod dekan, družega gospa kumica Kotnikova, tretjega kum g. dr. vitez Bleiweis Trsteniški, na dalje gosp. državni poslanec Klun, ki je imel tudi slavnostni govor. Ljubljanski „Sokol“ in čitalnica s pevci vred, pa čitalnica šentviška, bralao društvo borovniško in požarna straža vrhniška in logaška so bile prišle z zastavami. — Slovesnost sklenila je lepa veselica v čitalnični dvorani.

Iz Kamnika 5. okt. — Kamniško mesto obhajalo je danes lep in vesel praznik blagoslovljenja novega šolskega poslopja. Uže zgodaj vihrale so po mestu brez